

Nonga

Wizara yataja sababu watu kutokula kuku

Na Gloria Tesha

Kawali gharama ilikuwa zikaribwa la bilioni 3.5, una halisi za sana ha mamba yote kizazi fedha ny-pa na karudisha na hivyo kiswipo

anda, bomba Haina karibu 17, na karaka anda na Tanzania na Bukoba, Victoria, kati-e wa magharibi a, nchini Uganda tifu wa kilo-ya Tanzania tifu wa kilometa katika mikoa 24.

abu'

mbwa bandari hizo ni Bubu ya Mkwere. Salaam zipo bandari tiri huanza kuzain-ia kumi hivi, na kati marua na bandari oja marutu ambayo Bubu Leo' ambayo ni ent." alisema Mkuar-ya ya Dar es Salaam, ibuko la sakata lihanza bungoni gizo la kuanza kuzi-hu na kisha Bodi ya amaka ya Bandari itikisha kwenye anza kufanywa

bandari bubu kazi uraharisha bu watu wanaweza ta magendo mapato ya serikali abu wanazitumia koro zazote."

fari bubu nchini ndioni moja kwa ikusanya kwa PCS." sha usalama, i bubu pia zi-chi kwa sababu apitia bandari shindana kibi-hata walioin-ali na kuzilipia utokuwepo

isema bodi eza kuzisi- kukusanya e na Bandari iji na Kilon- gizezo, lianza kuwe- nya mapato, fisi za ia kontena, aendeleza ema Lema y mingi ndari bubu azi, sukari no.

WAATI leo Wainama wakaberehaka Sikuoni ya Idd el Fitri na kitoweo cha kuku kutarajwa kutawala milu, serikali imweleza sababu kadhaa za Watanza- nia kutokula mazao ya kuku ikiwamo mayai na nyama kuku ni pamoja na mila na taarifa potofu, kicagupa gharama, hamasa ndogo na watu kudhani ni chakula cha anasa.

Takwimu za Wizara ya Mifugo na Uvuvi zinaonesha kuwa kwa mwaka Mtanania anakula wastani wa kuku wawili (kilogramu mbili) wakati inapaswa kula kuku 35 kwa mtu kwa mwaka na mayai 300 kwa mtu kwa mwaka.

Akizunguza na HabariLEO katika mahojiano maalumu, Mkurugenzi wa Huduma za Mifugo wa Wizara ya Mifugo na Uvuvi, Profesa Hezron Nonga, alisema kumekuwa na juhudi za makusudi zilizochukuliwa na serikali kuhamasisha ulaji wa mazao ya kuku, lakini bado ni changamoto.

Profesa Nonga alisema wizara imebaini kuwa sababu zinazowifanya wananchi wengi wastile mazao ya kuku ni hofu ya gharama wakiyaweka mazao hayo kwenye kundi la vyakula vya anasa na mila potofu kwa baadhi ya makabila.

"Kuna makabila kama ndugu zetu Wamasai huswapendi kula kuku wanasema nani ale ndege, wamezoa nyama za mbuzi na ngombe. Wengine wana mila zinazokatiza kabila watu wa kundi fulani kula mayai au nyama ya kuku, wengine wanadhari kula kuku na mayai ni anasa kwanza nyuma ya kuku inaliwa sikikuu tu," alisema Profesa Nonga.

Kuhusu mila potofu, gaweti hili lina taarifa za simulizi ya baadhi ya makabila wakiwamo Wachaga, Wamasai na Wapare kuwa wajawazito- zamani hawakuruhusiwa kula mayai kwa madai kuwa wakila, mtoto akizaliwa hataota nywele.

Profesa Nonga alisema pamoja na kwamba kuna ubaba wa tani tatu za nyama ya kuku kutokana na uzalishaji kuwa tani 99.7 mwaka 2020/2021 kutoka tani 102 za mwaka 2019/20, lakini mila potofu kama hizo ndio zinachangia kufifisha hamasa ya wananchi kula kuku na mayai na kusababisha watoto kudumaa akili na ukuzaji na kuna soko la ndani.

Alisema ulaji wa mazao hayo uko chini akitolea mfano kwa wastani mtu mmoja nchini anakula kilogramu mbili za nyama ya kuku sawa na kuku wawili kwa mwaka wakati kidunia inapaswa ale kuku 35 kwa mwaka kwa nchi za Afrika na kuku 47 kwa nchi za Ulaya na Marekani.

Utafiti wa HabariLEO umebaini kuwa nyama ya ng'ombe na mbuzi ndio ghali zaidi ya nyama ya kuku. Katika maeneo mengi ya miji mikubwa ikiwamo Dar es Salaam, kilogramu moja ya nyama ya ng'ombe ni kati ya Sh 6,500 mpaka 10,000, ya mbuzi ni kati ya Sh 10,000 hadi 15,000 kulingana na eneo huku kuku mmoja wa kisasa kwa maeneo mengi ni kati ya Sh 5,800 hadi 9,000. Aidha, katika maeneo mengi kuku huzwa kwa vipande.

Kwa upande wa mayai, alisema Shirika la Chakula Duniani (FAO) linaeleza angalau mtu ale mayai 300 kwa mwaka na akiweza ale yai moja kwa siku, lakini kwa nchini, mtu anakula mayai 106 kwa mwaka sawa na yai moja kwa wiki.

Alisema mataifa ya magharibi na Asia mtu mmoja anakula mayai 400 kwa mwaka sawa na wastani wa zaidi ya yai moja kwa siku.

Takwimu zinaonesha kuwa mpaka wiki iliyopita nchini kulikuwa na ongezeko la mayai ambako yalikuwa bilioni 4.5 kutoka mayai bilioni 4.05 mwaka 2019/2020 idadi hiyo ikichagizwa na ongezeko la wafugaji wadogo wa kuku wa mayai, nyama na wanacotolesha vifaranga.

Profesa Nonga aliwahamasisha wananchi kupenda kula mazao ya kuku kwani faida zake ni kubwa kiasi na pia ikiwa kila Mtanania atazingatia ulaji kama inavyopaswa, soko la ndani lenye watu takribani milioni 60 lingeweza kuchochesha uchumi wa nchi na kukaza kipato cha wazalishaji wa mazao ya kuku nchini.